

FINANSTILSYNET

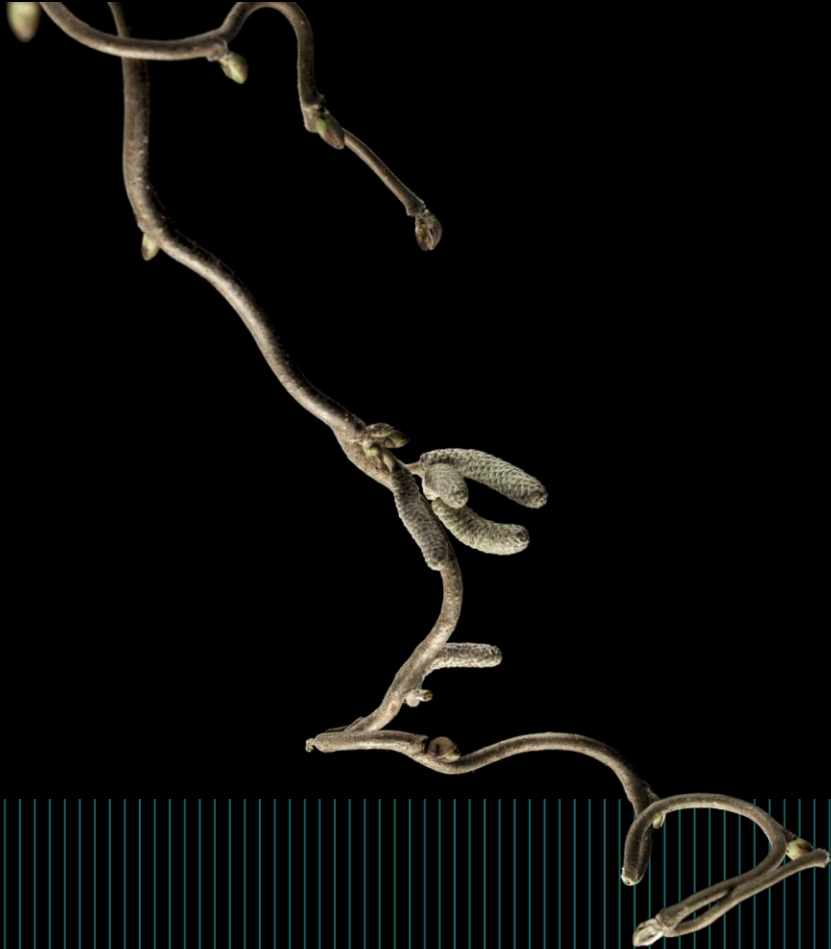
THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Reguleringer og tilsyn

Egenkapitalbeviskonferansen

2. mars 2016

Emil R. Steffensen
Finanstilsynet

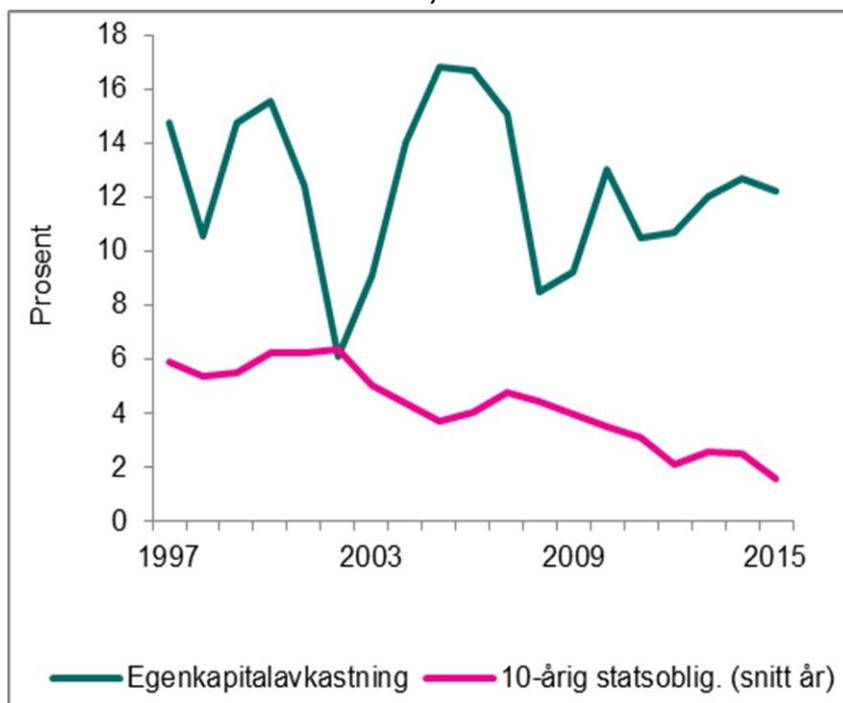

Tema

- Situasjonen i norske banker
- Risiko
- Reguleringer og tilsyn

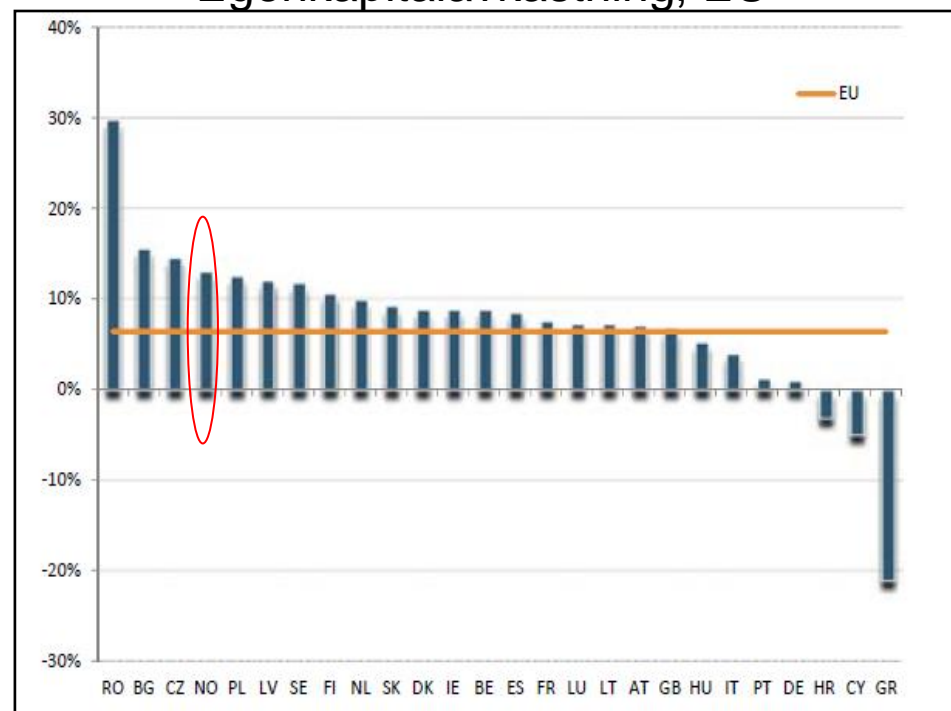
God lønnsomhet i norske banker

Norske banker, konsolidert

Kilde: Finanstilsynet

Egenkapitalavkastning, EU

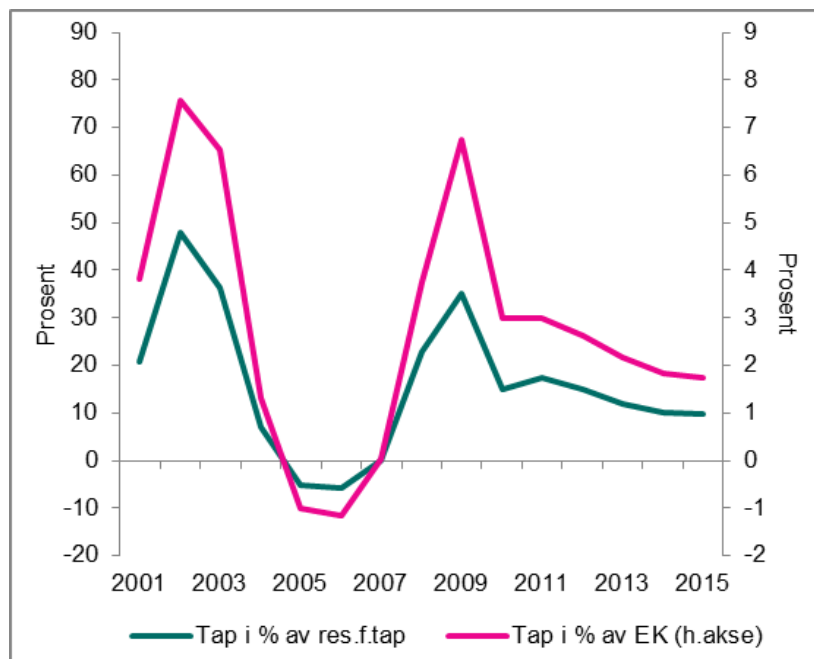
Kilde: EBA: Risk Dashboard, Q4 2015 (194 banker)

- *Egenkapitalavkastning i norske banker 12,2 prosent i 2015*
- *Gjennomsnitt i EU 6,4 prosent pr. 3. kvartal 2015*

Lave tap og lavt mislighold

Utlånstap

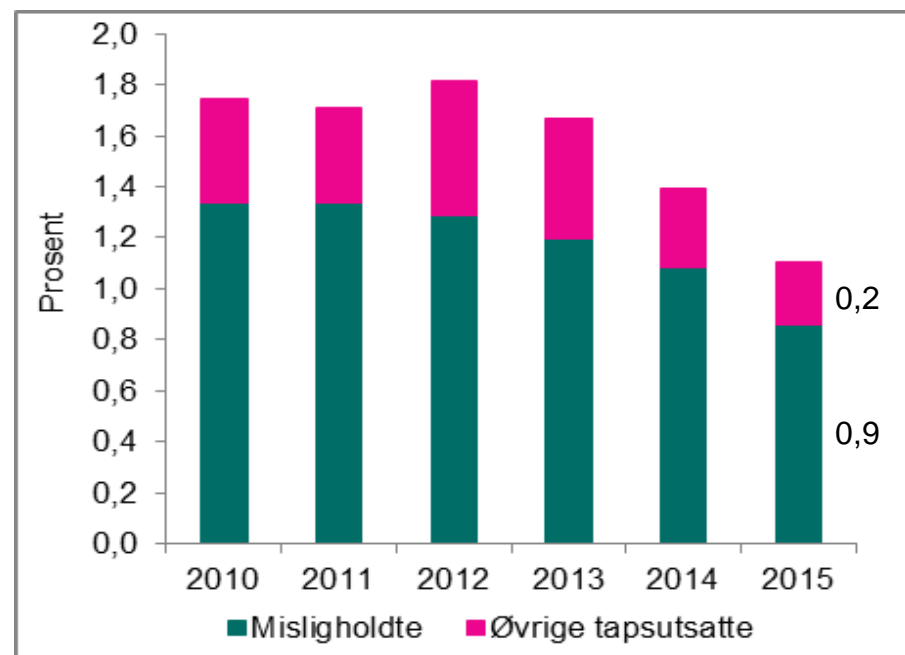
(prosent av resultat før tap og egenkapital)

Kilde: Finanstilsynet

Problemengasjementer

(prosent av brutto utlån)

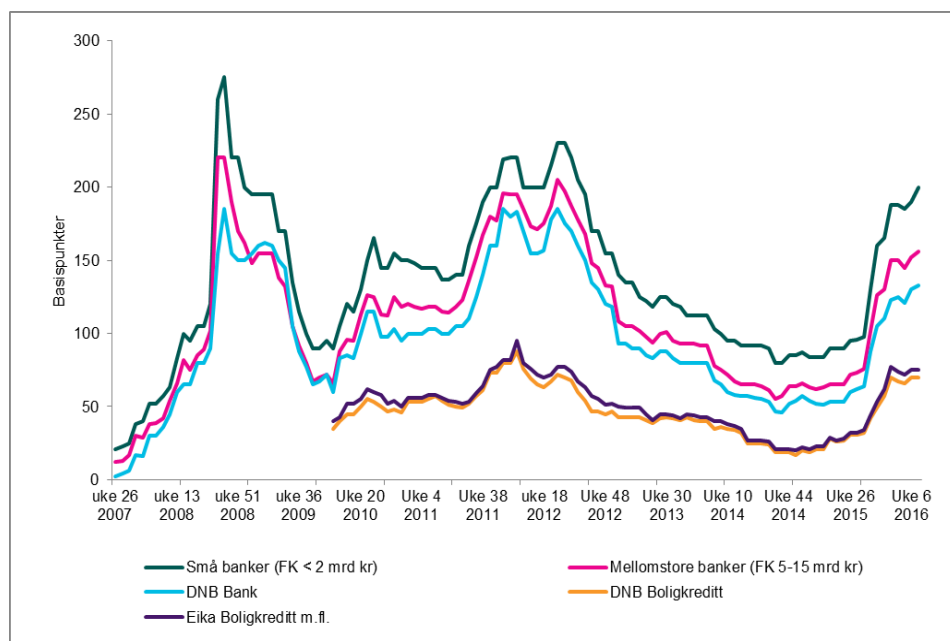

Kilde: Finanstilsynet

- Utlånstapene i norske banker 0,17 prosent av utlån i 2015.
- Gjennomsnitt non-performing loans i EU 5,9 prosent pr. 3. kvartal 2015.

Finansiering og likviditet

Indikative påslag, seniorobligasjoner og OMF

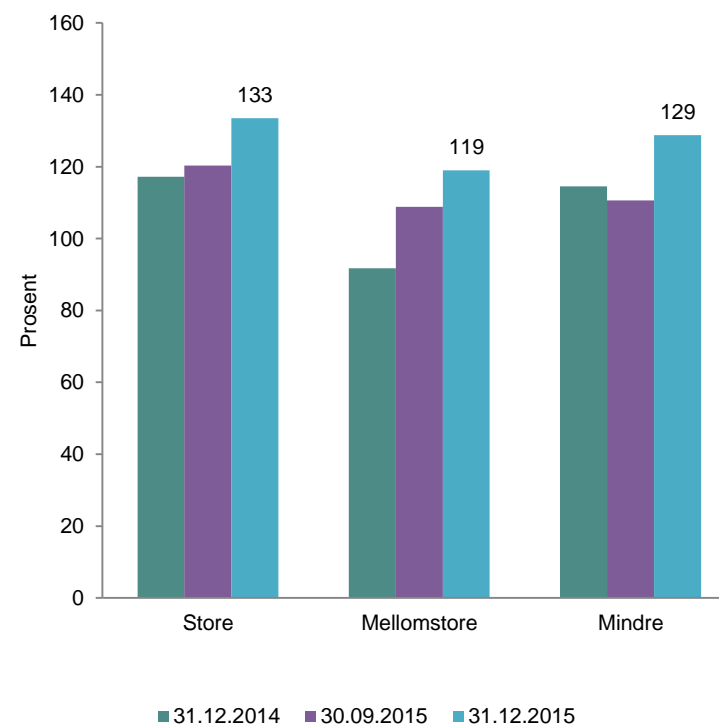

5 år mot 3m NIBOR, t.o.m. uke 8 2016

Kilde: DNB Markets

Noe mer langsiktig funding, bedre likviditet, men også en vesentlig andel kortsiktig markedsfinansiering

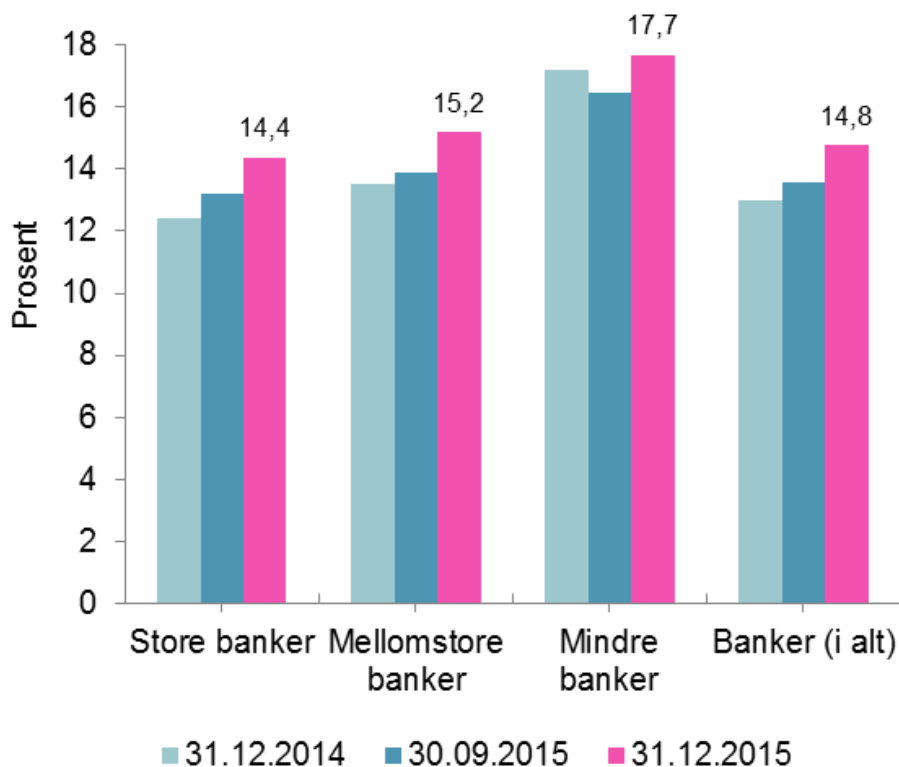
LCR, bankkonsern/banker

Kilde: Finanstilsynet

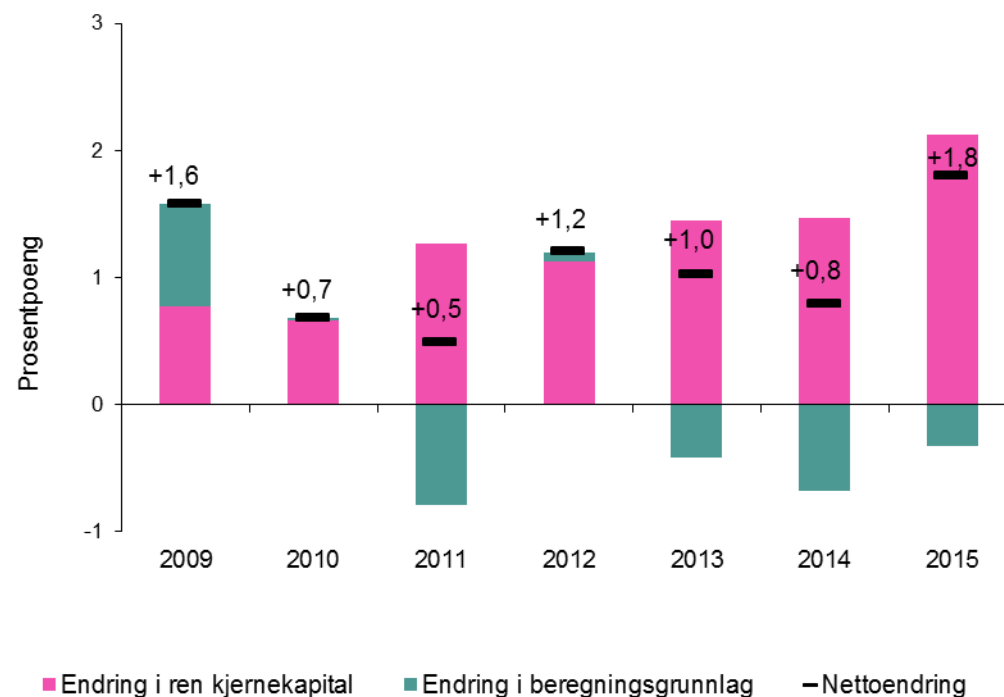
God lønnsomhet og moderate utbytter har bidratt til økt egenkapital

Ren kjernekapital, etter størrelse

Kilde: Finanstilsynet

Ren kjernekapital, endring dekomponert

Kilde: Finanstilsynet

Nedsiderisiko

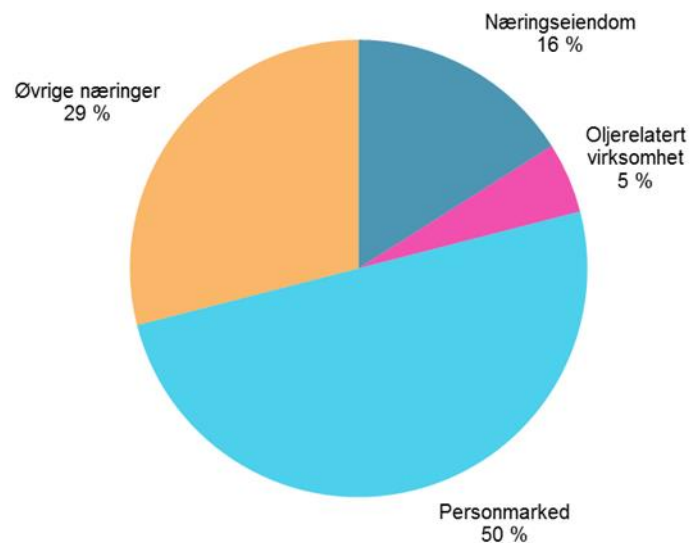
- Betydelig usikkerhet i internasjonal økonomi, svakere vekst, lave renter, volatile verdipapirmarkeder og geopolitisk usikkerhet
- Forventninger om myk landing i norsk økonomi, men det er også nødvendig å ta høyde for at økonomien rammes hardere
- Varig lav oljepris kan gi store tap på enkeltengasjementer.
- Vesentlig større utlånstap hvis norsk økonomi rammes bredt av oljeprisnedgangen
 - I brev av 21. desember 2015 understreket Finanstilsynet at bankene i sine nedskrivninger særskilt må vurdere direkte og indirekte effekter av oljeprisfallet

Forts. risiko

- Høy og økende husholdningsgjeld, høye priser på boliger og næringseiendommer kan utløse eller forsterke et vesentlig økonomisk tilbakeslag.
- En kraftig konsolidering i husholdningssektoren vil gi store ringvirkninger
- Konsekvensene av makrosjokk er erfaringsmessig større i situasjoner med høy husholdningsgjeld og ubalanser i boligmarkedene.
- Norske banker har de senere årene blitt bedre rustet til å møte tilbakeslag: Sterkere kapitalisering, bedre likviditet og noe mer langsiktig finansiering

Olje og bankenes eksponering

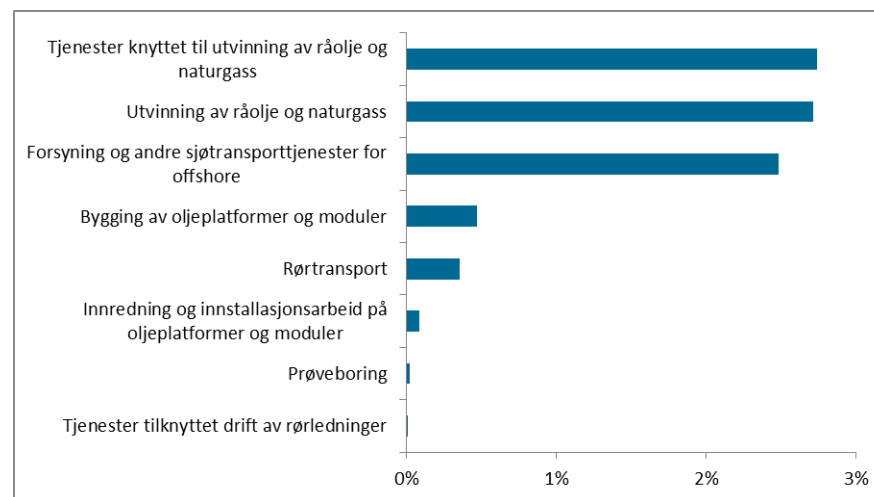
Fordeling av utlånsporteføljen*

* 16 store norske banker

Kilde: Finanstilsynet

Oljerelaterte eksponeringer**

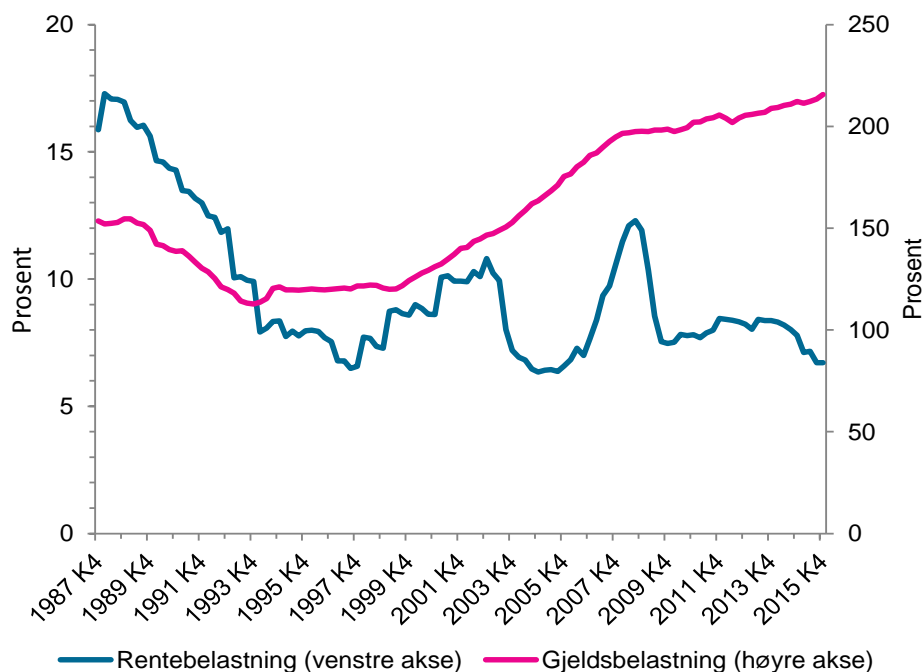
** Syv store norske banker med eksponering mot oljevirkosomhet
Andel av bevilget kreditt BM

Kilde: Finanstilsynet

Se Finanstilsynets "Finansielle Utviklingstrekk", publisert 10.11.2015 for analyser

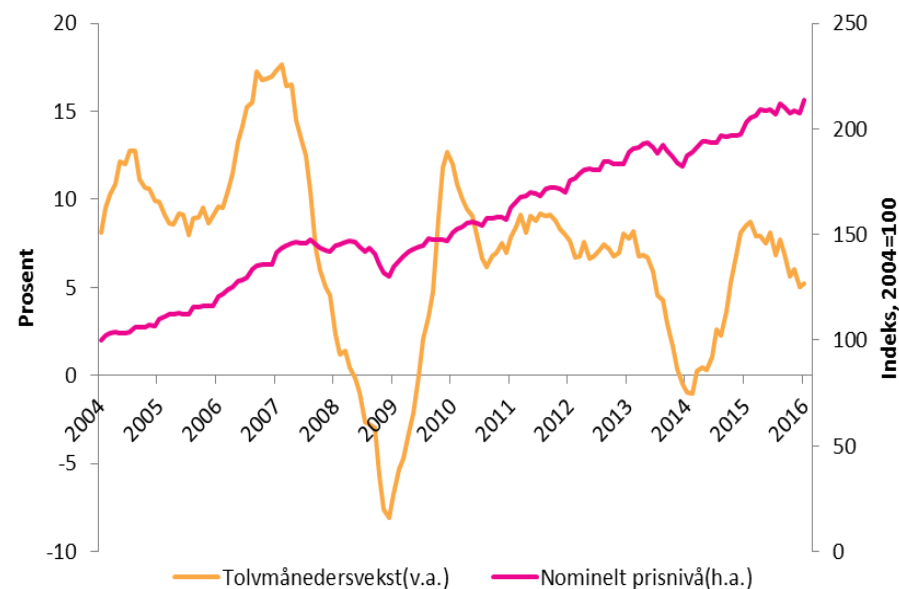
Høy husholdningsgjeld i Norge, samlet og for enkelthusholdninger

Gjelds- og rentebelastning

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Finanstilsynet

Boligpriser

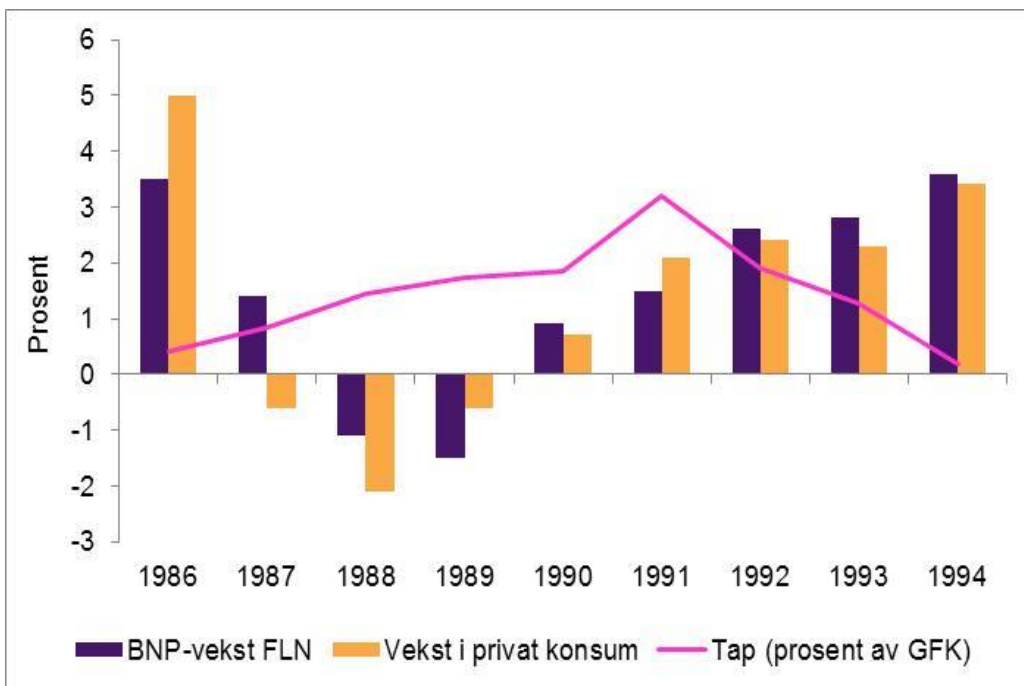

Kilder: Eiendom Norge, Finn.no, Eiendomsverdi

Veksten i forbrukslån var 12 prosent i 2015. Ved et tilbakeslag kan tapene på usikrede lån bli betydelige for enkeltbanker og medføre store belastninger for enkelthusholdninger.

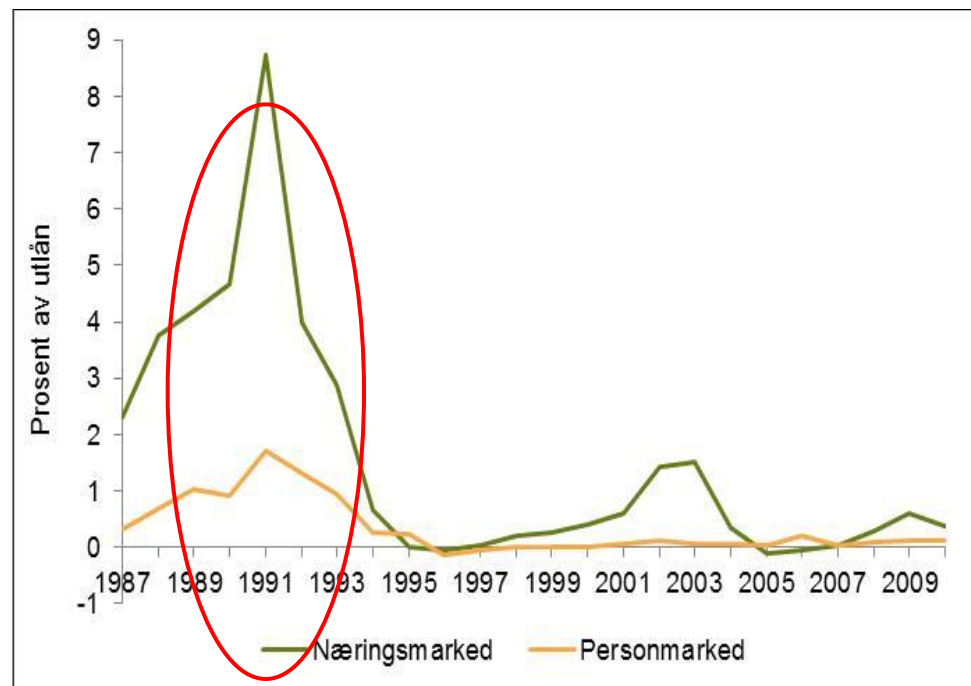
Konjunktursykler og banktap

BNP Fastlands-Norge, privat konsum og tap

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Finanstilsynet

Tap på næringslån og personlån

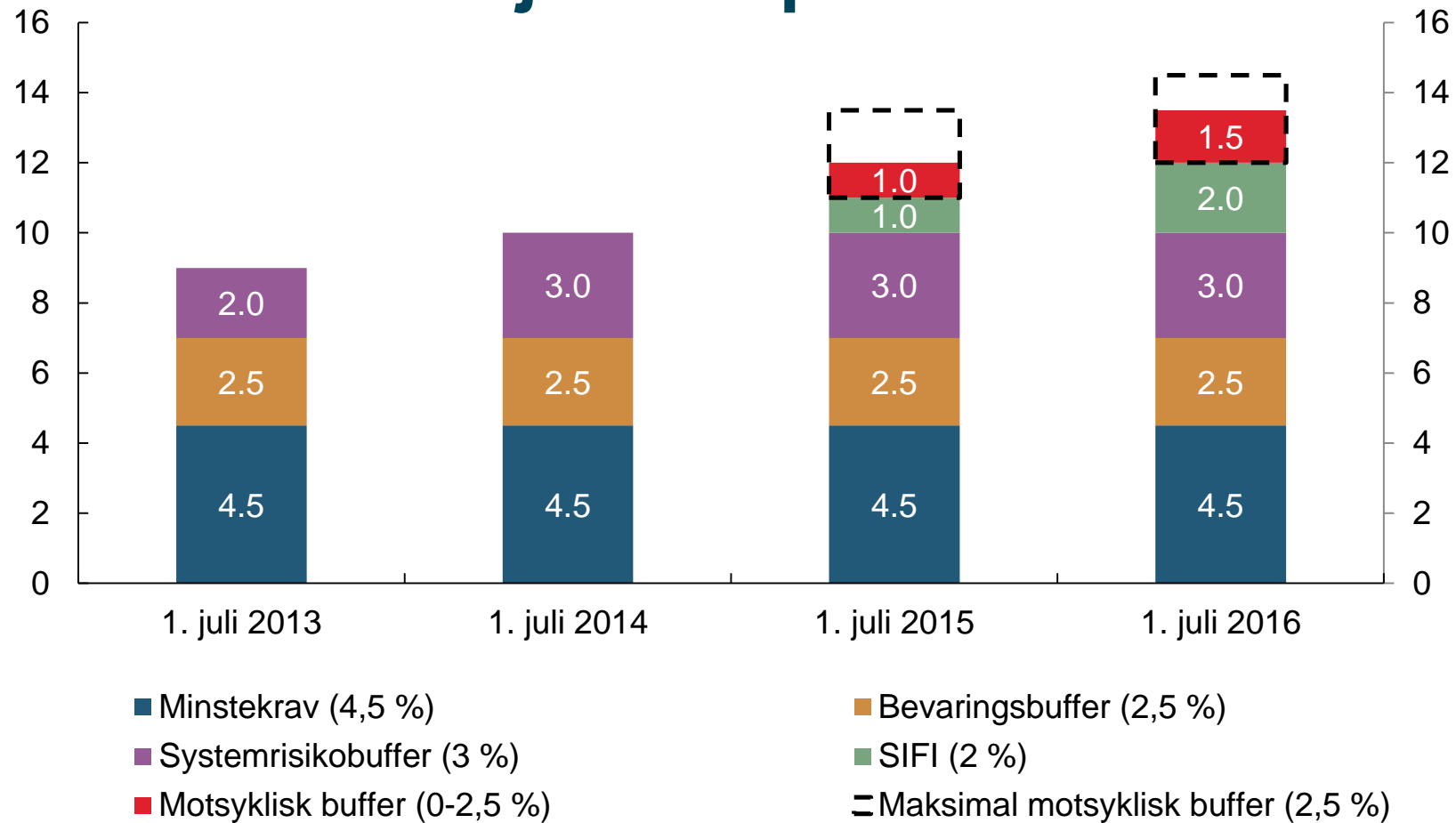
Kilder: Norges Bank og Finanstilsynet

Ved konsolidering i husholdningssektoren er det grunn til å tro at bankene vil få de største tapene på næringslån.

Reguleringer og tilsyn

- Tidlig innføring av kapitalkravene i CRD IV (2013-2016)
- Høyere risikovekter på boliglån for IRB i pilar 1 (2014)
- Kvantitative likviditetskrav i CRD IV (2015), fra 1. januar 2016
- Boliglånspraksis (retningslinjer 2010, 2011, forskrift 2015)
 - LTV, stresstester gjeldsbetjeningsevne, nedbetaling
- Krisehåndteringsdirektivet (BRRD) – forslag fra Banklovkommisjonen forventet i 2016
- ❑ Løpende stedlig og dokumentbasert tilsyn, løpende oppfølging av IRB-modeller, makroøkonomisk overvåkning, stresstester
- ❑ Løpende vurderinger av bankenes vurderinger av kapital og likviditet (ICAAP, ILAAP, SREP)

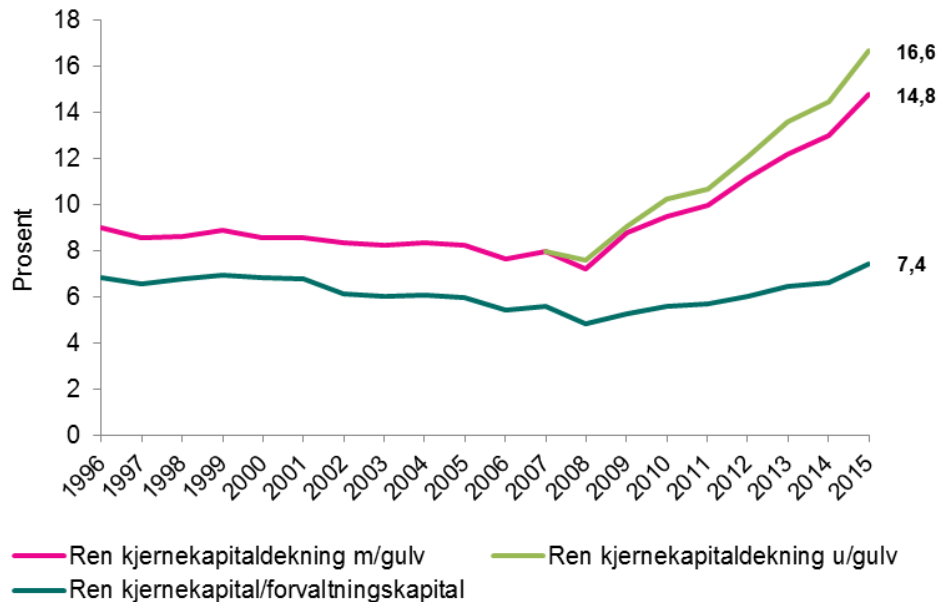
Innfasing av pilar 1- krav til ren kjernekapital

Kilde: Finanstilsynet

Ren kjernekapitaldekning

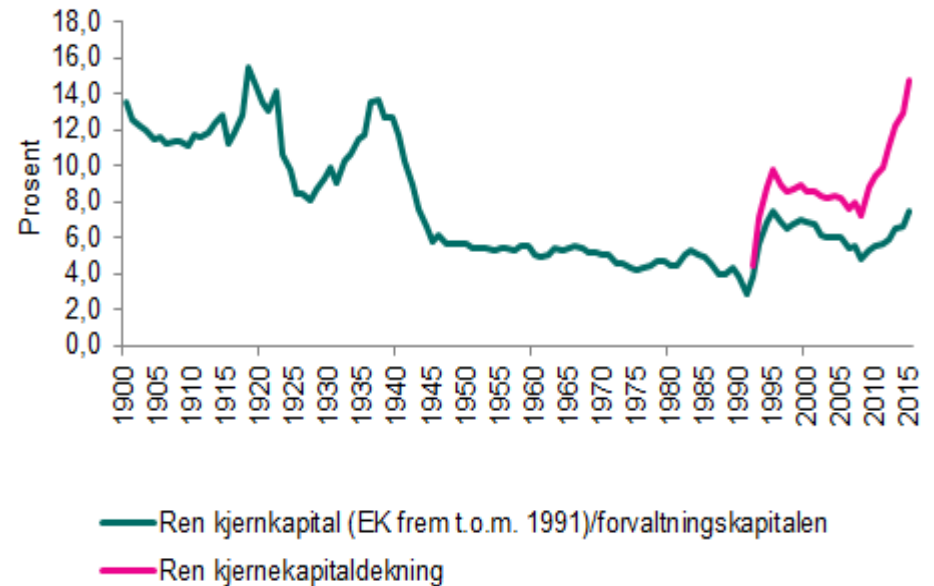
Ren kjernekapitaldekning, vektet og uvektet

Kilde: Finanstilsynet

Uvektet kapitalandel: Finansdepartementet har bedt Finanstilsynet legge frem forslag til forskrift innen utløpet av mars 2016

Egenkapitalandel 1900-2015 (morbank t.o.m. 1991, bankkonsern fra 1992)

Kilder: Norges Bank og Finanstilsynet

Pilarene i Basel-regelverket

- Pilar 2 omfatter risikoer som ikke er dekket av pilar 1...
 - Renterisiko i bankporteføljen
 - Markedsrisiko (utover renterisiko) i bankporteføljen
 - Likviditets-/finansieringsrisiko
 - Risiko knyttet til egne pensjonsforpliktelser
 - Risiko som følge av mangelfull styring og kontroll
 - Eierrisiko (f.eks. forsikringsselskap)
- ...eller bare delvis dekket av pilar 1, slik som
 - Konsentrasjonsrisiko (enkeltengasjementer, næringer)
 - Operasjonell risiko utover det som dekkes av pilar 1-krav
 - Modellrisiko
- I pilar 2 skal tilsynsmyndighetene også vurdere om banker er utsatt for systemrisiko, eller bidrar til systemrisiko som ikke er dekket av bufferkravene i pilar 1
 - Samme risiko skal ikke dekkes av kapital både i pilar 1 og pilar 2
- Pilar 2-påslag skal dekkes av ren kjernekapital

Pilar 2

- Sentrale tema internasjonalt omfatter legal status, restriksjoner ved brudd på krav (MDA) og offentliggjøring. EBA (European Banking Authority) har gitt anbefalinger med sikte på å harmonisere praksis
- Finanstilsynets metoder og rutiner for SREP er beskrevet i rundskriv 9/2015: «Finanstilsynets praksis for vurdering av risiko og kapitalbehov»
- Ved brudd på summen av pilar 1 og pilar 2, skal banken legge frem en plan for oppkapitalisering. Dersom tiltakene ikke ansees tilstrekkelige, vil Finanstilsynet vurdere tiltak
- Finansdepartementets brev til tilsynet:
 - Brudd på pilar 2 vil etter departementets lovforståelse ikke ha konsekvenser for automatiske restriksjoner (MDA), heller ikke ved pålegg.
 - Det påpekes at Finanstilsynet med hjemmel i Finansforetaksloven og Finanstilsynsloven kan stille krav til utbyttebegrensninger mv.

Transparens

- Finanstilsynet vil fra 2016 fastsette individuelle pilar 2-påslag
 - I 2015 ble det, som følge av internasjonalt tilsynssamarbeid, fastsatt påslag for noen banker
- Kapitalkravene øker i 2016 som følge av økte pilar 1-krav (økt motsyklisk buffer vedtatt sommeren 2015 med virkning fra 1. juli 2016)
- Finanstilsynet har som støtte for pilar 2-vurderingene videreutviklet metoder for kvantifisering av kapitalbehov for enkelte risikotyper
 - Metodene kan ikke anvendes mekanisk, men må suppleres med bruk av skjønn
 - Tilbakemelding tar utgangspunkt i bankenes egne risiko- og kapitalbehovsvurderinger
 - Sendt næringen for kommentarer og innspill
 - Finanstilsynet videreutvikler stresstester for vurderinger i et fremoverskuende perspektiv
- Finanstilsynet sender utkast til SREP til bankene for merknader før endelig SREP (kontradiksjon)

Avslutning

- ❑ Internasjonal økonomi er preget av betydelig usikkerhet, svak vekst, lave renter og volatile verdipapirmarkeder
- ❑ Prognosene tilsier en myk landing for norsk økonomi. Det må likevel tas høyde for at norsk økonomi rammes hardere
- ❑ Bankene må forvente økte tap på lån til oljerelaterte næringer. Ved et kraftig økonomisk tilbakeslag, kan tapene treffe større deler av utlånsmassen
- ❑ Høy husholdningsgjeld og høye eiendomspriser gjør norsk økonomi sårbar, og kan utløse eller forsterke et vesentlig økonomisk tilbakeslag
- ❑ Kapital bør bygges i gode tider. God lønnsomhet og moderate utbytter, samt emisjoner, har bidratt til at bankene er blitt bedre rustet til å møte tilbakeslag
- ❑ Bankene har et godt utgangspunkt for å møte soliditetsmålene for 2016 og samtidig kunne yte lån til kredittverdige kunder